

KMETIJSTVO

PRVI SETVENI REZULTATI
SO ZADOVOLJIVI

V Vojvodini

V letošnji pomladi je treba v Vojvodini posejati skupno en milijon 150 tisoč hektarov zemlje, t. j. približno 150 tisoč hektarov več kakor v prejšnjih letih. Neugodne vremenske razmere niso dovolile, da bi setev pričela pravočasno. Seta jarih kultur je bila zamujena skoraj za cel mesec dni, zato so se v aprilu nakopičili mnogi spomladanski posli. Vendar pa so bili doseženi dokaj dobri rezultati. Do srede aprila so že preorali približno 40 odstotkov, posejali pa 20 odstotkov površine, ki je bila določena za spomladansko setev. Danes lahko pričakujemo, da bo setev v glavnem opravljena do polovice maja.

Setev je bila pospešena med drugim tudi zato, ker je letos traktoristi park — razen privatnega — močnejše izkoriščen. Od skupno pet tisoč traktorjev ne uporabljajo povprečno 700 strojev, kar pomeni le 14 odstotkov. To število ni posebno veliko, če pomislimo, da obsega tudi takšne traktorje, ki so že povsem dozoreli za staro železo. Remontna služba deluje mnogo bolje kakor v preteklih letih, ker so pravočasno zagotovili najvažnejše rezervne dele. Določeno pomanjkanje nekaterih rezervnih delov v posameznih krajih je predvsem

posledica slabe nabavne službe. Zanimivo je, da se številni kmetovalci sprašujejo, zakaj to proizvajajo večjih količin rezervnih delov za svoje traktorje »Zadrugara«, saj teh delov zares primanjkuje.

Splošne kmetijske zadruge so letošnjo pomlad napravile resen korak naprej pri ustvarjanju lastnega strojnega parka za usluge privatnim proizvajalcem. V spomladanski setvi sodeluje okoli pet sto njihovih traktorjev. V številnih krajih je zanimanje kmetovalcev za uporabo teh strojev preseglo pričakovanja. V nekaterih vaseh kmetje na njivah čakajo, kdaj bodo prišli na vrsto, da združni traktor preorje njihovo zemljo. V nekaterih krajih pa je opaziti, da privatniki naročajo združne traktorje predvsem zato, ker so cene tem uslugam prenizke. Ponokod druga za preorjanje enega hektarskega orala računa samo tisoč dinarjev.

Lani so v Vojvodini pridelali približno 850 vagonov hibridnega in izbranega koruznega semena. Od te količine pa je za setev uporabno kvečjemu 270 vagonov. Raziskovanja so odkrila, da ima ta koruza, namenjena setvi, zelo slabo kaljivost. Zato so poljedelski strokovnjaki večkrat opozarjali kmetovalce, naj zaradi pomanjkanja hibridne in sorte koruze uporabijo

pri setvi koruzo iz lastne proizvodnje, s pripombo, naj poskušajo pred tem preizkusiti njeno kaljivost in naj po hektaru sejejo večje količine kakor običajno.

Na Hrvaškem

Prvi rezultati spomladanske setve na kmetijskih posestvih na Hrvaškem so prav tako ugodni. Upravni in delavski svet kmetijskih posestev so storili potrebne korake, da s pospešnimi naporji preorjejo in posejejo predvidene površine. Posle opravljajo podnevi in ponoči. Do srede aprila je bila setev sladkorne pese in ovsa v glavnem že opravljena. Po oceni strokovnjakov je bilo takrat preorano že 80 odstotkov zemljišča, ki je določeno za setev koruze. Zagotovili so zadostne količine koruznega semena in semena za ostale kulture.

Združba kmetijskih proizvajalnih podjetij Hrvaške je svetovala vsem kmetijskim posestvom, naj svoje traktorje in ostale kmetijske stroje dajo na razpolago kmetijskim zadrugam, tako da bi bila lahko posejana tudi zemlja tistih kmetovalcev, ki nimajo lastne zaprege. Nekatera kmetijska posestva so to že storila. Ko je deloma opravilo setev, je kmetijsko posestvo v Doljem Miholju dalo kmetijskim zadrugam na razpolago tri traktorje s priključ-

Pomladanska setev

niimi stroji, ki jih bodo uporabili na zadružnih ekonomijah in na posestvih privatnih kmetovalcev.

V Sloveniji

Pomladanska setev v Bosni in Hercegovini se je letos začela v neugodnih pogojih. Obilica padavin v teku jeseni in zime je povzročila naraščanje talne vode v nižjih območjih in zbijanje zemljišča na drugih terenih. Močnejši in trajnejši vetrovi so razen tega pospešili hitrejšo izsuševanje zemljišča. Tako je bilo oranje v nekaterih območjih dokaj težavno. Samo tisto zemljišče, ki je bilo pozimi globoko preorano, audi vso možnost za pravilno obdelavo in setev.

Kljub vsem tem težavam bodo pomladanska setev vendarle lahko dokončali v precej kratkem času, če bodo dobro izkoristili vse razpoložljive zaprege. Setev koruze, ki predstavlja približno 70 odstotkov pomladanske setve, sedaj še vedno poteka. Če se bo setev koruze zakasnila, bo tudi pozneje možno sejati hitro zorečo koruzo s krajšo vegetacijo. Republiška setvena komisija je semenskim podjetjem svetovala, naj si za-

gotovijo večje količine takšnega semena.

Umetnih gnojil je znatno več kakor v preteklih letih. V glavnem so pri podjetjih za promet žitaric, ki ga lahko neposredno prodajajo samo kontrahentom. Zelo pogosto se dogaja, da kmetovalci kontrahirajo proizvodnjo koruze, umetno gnojilo, ki so ga dobili po nižjih cenah za gnojenje koruze, pa dejansko hranijo za uporabo pri ozimni pšenici. To priča o zanimanju za uporabo umetnih gnojil pri kmetovalcih. Vendar precejšen del kmetijskih zadrug ne sprejema umetnega gnojila od podjetij za promet z žitaricami, čeprav bi ga po svobodnih cenah prav lahko plasirale med proizvajalci. Glavna zadruga zveza je že storila nekaj korakov v tej smeri.

V Bosni in Hercegovini

Po poročilu našega dopisnika iz Ljubljane se je v Sloveniji setev jarih žit (ovsa in ječmena) v glavnem končala. V toplejših območjih in na lažjih zemljiščih so že pričeli saditi krompir. Računajo, da bo saditev krompirja končana do sredine meseca maja, ker jo je precej oviralo deževje. Prav tako je že pričela setev koruze in ostalih kultur.

Čeprav so s setvijo začeli pozneje kakor navadno, lahko nadoknadijo izgubljeni čas in posejejo vse predvidene površine. Zagotovljeno je bilo dovolj semena za vse kulture razen za peso za krmo in lucerno, kjer ga je primanjkovalo.

Brez »Naše skupnosti«, glasila Predsedstva Zveznega odbora SZDL Jugoslavije, ne more biti KVALITETNEGA SODELOVANJA IN ODLOČANJA v organih družbenega upravljanja.

GOSPODARSKI PROGRAM ZADRUG V SLOVENIJI

V večini kmetijskih zadrug so bili s pomočjo strokovnjakov okrajnih zadrugh zvez sestavljeni v preteklih mesecih gospodarski programi za to leto. Te programe predlagajo upravni odbori v pretres in sprejem občin zborom zadrug, ki se sedaj vršijo. Pri izdelavi programa so sodelovali upravni odbori, kmetijski odbori zadrug ter na posebnih sestankih tudi širok krog ostalih zadrughnikov. Razpravljanje o problemih gospodarstva na vasi in o nalogah, ki naj jih vsebujejo programi, je močno razbujalo zadrughno članstvo. Velik interes in pripravljenost, ki so ga pokazali člani za sistematično reševanje gospodarske problematike na področju svoje zadruge, je brez dvoma pomemben uspeh aktivizacije članstva zadrug. Nadaljnja pozitivna stran programov je, da ti prispevajo k smotrnejšemu delu organov in delovnih kolektivov v zadrugah, k skrbnejši razporeditvi dohodkov zadrug, kmetijsko pospeševalno delo je postavljeno konkretnije in sploh je boljše usmerjeno celotno poslovanje zadruge.

Gospodarski programi obsegajo osnovne predračune vseh gospodarskih dejavnosti zadrug, predvidevajo realizacijo dohodka ter razporeditev dohodka, investicije zadrug, pregled kmetijskih tržnih viškov in odkup teh od strani zadrug, akcijske programe kmetijskih od-

borov ter programe žena-zadrughnic ter mladih zadrughnikov. Poleg tega pa še vrsta zadrugh daje v program razne organizacijske, propagandne, kulturno-prosvetne in druge naloge. Ze letos je precej zadrugh izdelalo, kot izhodišče za svoj program, posebno kar se tiče investicijsko - kmetijskega dela programa, podrobno analizo kmetijstva, v kateri so pokazali še velike rezerve, ki se skrivajo v kmetijstvu ter predvidevali, kaj konkretno storiti v tem letu in v prihodnjih letih v borbi proti zaostalosti. Tudi precej občin že ima, nekatere pa še pripravljajo perspektivne kmetijske programe. Vsklajevanje programa zadrug s programom občine je potrebno posebno glede nalog, ki jih je nujno reševati s stališča širšega področja občine. Tudi okr. zadr. zveze že sestavljajo na osnovi programov zadrugh in nalog same zveze in njenih podjetij gospodarski program za področje celotnega kraja.

Predračuni za vsako dejavnost posebej

Mnoge zadrughne organizacije še vedno šepajo v svoji poslovni organizaciji, stvari se rešujejo »od oka«, manjka kalkulacij, pravilnikov dela itd. Rezultat tega pa so večkrat izgube v posameznih gospodarskih dejavnostih ali prešibki dohodki, slab razvoj gospodarstva in podobno.

Predračuni za vsako dejavnost posebej naj bi pripomogli, da se že v naprej odklonijo te pomanjkljivosti, da imajo kolektivni bolj konkretno odgovornost, kaj zadruga pričakuje od njih, skratka, da se določen minimum rentabilnosti zagotovi vnaprej. Predračuni so tudi osnova za določitev nekaterih materialnih odgovornosti in pravic v kolektivnih pogodbah, ki jih sklepajo delavci in uslužbenici zadrugh z upravnim odborom. Kolektivne pogodbe, ki jih je v preteklem letu uvedla že večina zadrugh, so pomenile velik korak naprej glede nagrajevanja po delu in uspehu. Solidni predračuni pa bodo omogočili, da se sistem nagrajevanja še izpopolni, predvsem da se uvedejo tudi v zadrugh primerne oblike premiranj.

Okoli 70% dobička za krepitev zadrughno proizvodnje

Občni zbori zadrugh razpravljajo med drugim tudi o razporeditvi dohodkov preteklega poslovnega leta. Večidel sredstev, okrog 70 odstotkov običajno namenijo za krepitev zadrughnih proizvodnih sredstev, ki naj močnejše povežejo gospodarstva članov na zadrugh. Preostali del dobička gre za delo kmetijsko pospeševalnih odborov, za nagrajevanje uslužbencem, ki jim pripadajo po kolektivni pogodbi, za ristorno in še nekatere druge

fonde. Ristorno članom, kot kažejo do sedaj izvršeni zbori, bo tako kot v preteklih letih razmeroma malenkosten, ker se zadrughniki raje odločajo, da na račun ristorna povečajo sredstva, ki so namenjena za investicije in za kmetijsko pospeševalno delo. V kolikor pa se ristorno daje, gre za znižanje cen reprodukcijskega materiala, za razne kmetijske usluge in podobno.

Znatna sredstva investicijskega sklada bodo dana za nadaljnjo izpopolnitev strojnih odsekov. Zadrugh poskušajo čim bolj kompletirati že obstoječo mehanizacijo, kot na primer traktorjem nabaviti razne priključke in podobno. Vzporedno tudi izpopolnjujejo strojno službo tako, da v okviru zadrugh ustanavljajo več strojnih odsekov, zato da bi bili stroji blizu proizvajalcu, gradijo strojne lope, izpopolnjujejo kader strojnikov, uvajajo red pri izvajanju uslug ter njihovem zaračunavanju. Umestno pa bi bilo, da bi se instrumenti, ki veljajo za to področje, prilagodili karakterju kmetijske mehanizacije tako, da bi se vsi stroški preračunavali na dejanski učinek strojev. Se vedno ni dovolj zainteresiranosti pri članih za posluževanje zadrughne mehanizacije, in sicer največ zaradi previsokih cen uslug. Zato tudi v preteklem letu strojni odseki pogosto izkazujejo izgube.

Investicije za razne vrste dejavnosti

V tem letu imajo mnoge zadrugh v programu ureditev zbiralnic mleka, gradnjo sušilnic in manjših predelovalnic sadja in zelenjave ter drugih obratov. Tudi za investicije na zadrughnih posestvih, plemenitih postajah, drevesnicah, trsnicah in tako dalje bodo dodeljena potrebna sredstva. Težje bo tam, kjer še ni dograjen zadrughni dom, kajti dograditev teh zahteva precej sredstev. Vendar je v zadrugh močna težnja, da si čimprej uredijo svoj gospodarski center, kajti precej zadrugh še posluje v privatnih ali neprimernih prostorih, kar ima čisto za posledico tudi negativen vpliv lastnikov teh prostorov, raznih bivših trgovcev in podobno na politiko zadrugh. Tudi potrebe po različnih strojih, napravah, kmetijskih objektih so velike in niso dovolj lastna sredstva ter krediti. Zato se je že precej zadrugh obrnilo na svoje člane, da bi ti prispevali k izgradnji ali nabavi tistih proizvodnih sredstev, ki so v korist razvoja kmetijstva in predvsem članom samim. To iniciativo bo potrebno še bolj razširiti.

Delo na pospeševanju kmetijstva

V zadrughah že aktivno deluje nad 20.000 raznih kmetijskih